

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-758/19-1

Sprawa C-758/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

16 października 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Polymeles Protodikeio Athinon (Grecja)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

18 czerwca 2019 r.

Strona powodowa:

OH

Strona pozwana:

ID

[...]

POLYMELES PROTODIKEIO ATHINON (sąd pierwszej instancji w Atenach, Grecja)

[...]

zebrał się na jawnej rozprawie w dniu 10 stycznia 2019 r. w celu rozpoznania sprawy między:

POWODEM: OH, [...], zamieszkałym w Atenach [...]

i

POZWANYM: ID [...], zamieszkałym w Kifisia – Attiki [...].

[Or. 2] Powód wnosi o uwzględnienie jego wniosku z dnia 13 września 2017 r., [...]. [Kwestie proceduralne]

[...]

PO ZAPOZNANIU SIĘ Z AKTAMI SPRAWY TUTEJSZY SĄD

POSTANAWIA ZGODNIE Z PRAWEM

Zgodnie z postanowieniami art. 343 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) Unia korzysta na terytorium państw członkowskich z przywilejów i immunitetów niezbędnych do wykonywania jej zadań, na warunkach określonych w Protokole z dnia 8 kwietnia 1965 roku w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej. Jest tak również w przypadku Europejskiego Banku Centralnego i Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Z kolei art. 11 Protokołu z dnia 8 kwietnia 1965 r. w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej, obecnie załączonego do traktatu jako protokół nr 7, stanowi, że „[n]a terytorium każdego państwa członkowskiego i bez względu na ich przynależność państwową, urzędnicy i inni pracownicy Unii: a) z zastrzeżeniem postanowień Traktatów dotyczących z jednej strony reguł odpowiedzialności urzędników i innych pracowników w stosunku do Unii oraz, z drugiej strony, właściwości Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sporach między Unią a jej urzędnikami i innymi pracownikami, korzystają z immunitetu jurysdykcyjnego co do dokonanych przez nich czynności służbowych, a obejmującego również słowa wypowiedziane lub napisane; korzystają oni z tego immunitetu również po zakończeniu pełnienia funkcji [...]”. Artykuł 17 [Or. 3] tego samego Protokołu stanowi, że przywileje, immunitety i inne udogodnienia przyznaje się urzędnikom i innym pracownikom Unii wyłącznie w interesie Unii oraz że każda instytucja Unii powinna uchylić immunitet udzielony urzędnikowi lub innemu pracownikowi, kiedy uzna, że uchylenie takiego immunitetu nie jest sprzeczne z interesami Unii. Wreszcie, art. 19 Protokołu stanowi, że art. 11–14 i art. 17 mają zastosowanie do członków Komisji. Wyżej wymienione postanowienia art. 343 TFUE przyznają zatem Unii przywileje i immunitety niezbędne do wykonywania jej zadań, to znaczy przywileje i immunitety związane z wykonywaniem powierzonych jej uprawnień. Ich zakres i treść są określone we wspomnianym Protokole z dnia 8 kwietnia 1965 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwany dalej „Trybunałem”) uznał, że przywileje i immunitety przewidziane w tym Protokole mają charakter funkcjonalny, a zatem ograniczają się do tego, co jest konieczne do uniknięcia przeszkód w działaniu i niezależności Unii. W związku z tym immunitet lub immunitet jurysdykcyjny przewidziany w Protokole nr 7 TFUE nie wyklucza a priori jurysdykcji sądów krajowych państw członkowskich, natomiast należy zbadać w każdym przypadku indywidualnie, czy dany spór należy do właściwości sądu Unii Europejskiej. Stwierdzono na przykład, że chociaż zajęcie wiarygodności w stosunku do Wspólnot może w pewnych okolicznościach utrudnić ich działanie i ograniczyć ich niezależność, ostatecznie możliwe jest zezwolenie na zajęcie u Komisji, jako osoby trzeciej, kwot należnych od Komisji

na rzecz pozwanego z tytułu najmu (postanowienie Trybunału z dnia 11 kwietnia 1989 r., S.A. Générale de Banque/Komisja, C-1/88, Zb.Orz. s. 857, pkt 9, 15; wyrok Sądu z dnia 19 marca 2010 r., Gollnisch/Parlament, T-42/06, Zb.Orz. s. II-1135, pkt 94). W tym samym kontekście uznano również, że organy instytucjonalne nie mogą powoływać się na rozpatrywane immunitety i przywileje, aby odmówić dostarczenia sądom krajowym zgromadzonych przez nie elementów i informacji **[Or. 4]** dotyczących naruszeń prawa Unii, ponieważ taka odmowa stanowiłaby naruszenie obowiązku współpracy ciążącego na organach instytucjonalnych na mocy art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, ale także art. 19 Protokołu [zob. postanowienie Trybunału z dnia 13 lipca 1990 r., Zwartveld i in., C-2/88, Zb.Orz. s. 1–3365, pkt 20, 21 (...)]. Natomiast Sąd do spraw Służby Publicznej, w sprawach połączonych F-124/05 i F-96/06 [wyrok z dnia 13 stycznia 2010 r., (pkt 231)], orzekł, że immunitet jurysdykcyjny przewidziany w art. 11 (dawnym art. 12) Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów chroni urzędników i innych pracowników przed postępowaniem karnym wszczętym przez organy państw członkowskich ze względu na dokonane przez nich czynności służbowe. Następnie Trybunał, dokonując wykładni przepisu art. 8 Protokołu, który dotyczy – ze swojej strony – immunitetu członków Parlamentu Europejskiego, stwierdził, że aby być objęta immunitetem, opinia posła do Parlamentu Europejskiego musi zostać wyrażona podczas wykonywania przez niego obowiązków, co [niekoniecznie] ma miejsce w przypadku oświadczenia złożonego przez posła [poza pomieszczeniami] Parlamentu Europejskiego, w związku z którym w jego państwie członkowskim pochodzenia zostało wszczęte postępowanie karne dotyczące czynu zabronionego polegającego na pomówieniu. W przypadku oświadczeń posła do Parlamentu Europejskiego, w związku z którymi w jego państwie członkowskim pochodzenia zostało wszczęte postępowanie karne, należy stwierdzić, że „immunitet określony w art. 8 protokołu [...] może w definitywny sposób uniemożliwić organom sądowym i sądom krajowym wykonywanie przysługujących im uprawnień dotyczących ścigania i karania przestępstw w celu zapewnienia przestrzegania porządku publicznego na ich terytorium, a w konsekwencji całkowicie pozbawić w ten sposób osoby, które doznały uszczerbku w wyniku tych oświadczeń, dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w tym ewentualnie w celu uzyskania w postępowaniu cywilnym odszkodowania z tytułu poniesionej szkody” (wyrok Trybunału z dnia 6 września 2011 r., C-163/10, Patriciello, Zb.Orz. 2011, s. I-7565, pkt 18, 34; ww. wyrok Gollnisch, pkt 58). Wreszcie, stwierdzono również, iż Trybunał nie jest **[Or. 5]** właściwy do rozpoznania powództwa o odszkodowanie z tytułu czynu niedozwolonego (odpowiedzialność pozaumowna) tylko dlatego, że zdarzenie wywołujące szkodę miało miejsce w pomieszczeniach Parlamentu Europejskiego (wyrok Trybunału z dnia 22 marca 1990 r., Le Pen i Front National, C-201/89). Ponadto, zgodnie z przepisami art. 3 ust. 2 Kodikas Politikis Dikonomias (greckiego kodeksu postępowania cywilnego) cudzoziemcy korzystający z immunitetu jurysdykcyjnego są wyłączeni z jurysdykcji sądów greckich, z wyjątkiem sporów dotyczących praw rzeczowych na nieruchomościach, przy założeniu, że przepis ma zastosowanie wyłącznie do cudzoziemców, a nie do Greków [...] *[orzecznictwo krajowe]*. Co więcej, zgodnie z art. 24 greckiego

kodeksu postępowania cywilnego Grecji korzystający z immunitetu jurysdykcyjnego, a także urzędnicy zatrudnieni za granicą podlegają jurysdykcji sądu, w którego jurysdykcji zamieszkiwali przed rozpoczęciem wykonywania obowiązków, lub jurysdykcji sądów stolicy państwa, jeżeli przed rozpoczęciem wykonywania obowiązków nie mieli oni miejsca zamieszkania [w Grecji]. Jednakże ten ostatni przepis wydaje się być sprzeczny z wyżej wymienionymi normami pierwotnymi prawa Unii ustanowionymi w art. 343 TFUE oraz w art. 11, 17 i 19 Protokołu nr 7 [wyrok Trybunału (z dnia 15 lipca 1964 r.) Costa/ENEL, C-6/64], które wyraźnie przewidują immunitet jurysdykcyjny urzędników, innych pracowników i członków Komisji Europejskiej, niezależnie od ich obywatelstwa. Ponadto, zgodnie z postanowieniami art. 13 i 17 Traktatu o Unii Europejskiej Komisja Europejska jest kolegialnym organem instytucjonalnym Unii w pełnym tego słowa znaczeniu, w związku z czym nie można zakładać, że jej członkowie, komisarze, mają status dyplomatów lub ambasadorów państwa członkowskiego, którego są obywatelami, a zatem są objęci zakresem zastosowania Konwencji wiedeńskiej z dnia [18] kwietnia 1961 r. (ratyfikowanej dekretem z mocą ustawy nr 503/1970), oraz że w związku z tym, z tego samego powodu ich immunitet jurysdykcyjny nie ma zastosowania w odniesieniu do sądów państwa wysyłającego, to znaczy państwa członkowskiego, którego są obywatelami. Wreszcie, zgodnie z art. 267 TFUE Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym: a) o wykładni Traktatów; b) o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne [Or. 6] Unii; w związku z tym, w przypadku, gdy jedna z powyższych kwestii zostanie podniesiona przed sądem państw członkowskich, sąd ten może, jeżeli uzna, że rozstrzygnięcie w tym względzie jest niezbędne do wydania przez niego wyroku, zwrócić się do Trybunału o wydanie orzeczenia w danej kwestii [...] [orzecznictwo krajowe].

W rozpatrywanym pozwie powód podnosi, że ze względu na swoje wykształcenie, karierę zawodową i doświadczenie zawodowe w Grecji i za granicą, przyjął on w 2004 r. propozycję świadczenia usług jako specjalny doradca prawny przy ministerstwie zdrowia, podlegającym kierownictwu politycznemu pozwanemu. Następnie aż do 2014 r. powód świadczył swoje usługi na rzecz pozwanego, w najlepszym interesie pozwanego, w odniesieniu do każdego powierzonego mu zadania (kandydowanie na stanowisko prezydenta republiki, ministerstwo obrony, ministerstwo spraw zagranicznych), przejmując zarządzanie sprawami nie tylko o charakterze zawodowym, lecz także osobistym. Ze względu na dobrą współpracę i skuteczne wykonywanie swoich funkcji powód udał się razem z pozwanym do Brukseli, gdzie ten objął stanowisko komisarza Unii Europejskiej, jako zastępca dyrektora biura pozwanego. W ramach tej funkcji objął tekę migracji, spraw wewnętrznych i obywatelstwa, która została powierzona urzędowi pozwanego, jednocześnie zajmując się kwestiami bezpieczeństwa i walki z przestępczością, lecz także sprawami osobistymi pozwanego. We wrześniu 2015 r. pozwany pozbawił powoda wszystkich zadań związanych z wyżej wymienionymi funkcjami i powierzył mu zadania w zakresie przeciwdziałania narkotykom i promowania polityki w zakresie obywatelstwa Unii, co wydawało

się powodowi upokarzające, biorąc pod uwagę jego zasługi zawodowe i naukowe. Mimo iż powód nadal świadczył swoje usługi na rzecz pozwanego wzorcowo, w kwietniu 2016 r., bez podania przyczyny, pozwany poprosił go o rezygnację, stwierdzając, że w przypadku odmowy przystąpi on do rozwiązania stosunku pracy powoda z Komisją Europejską. Pod koniec kwietnia 2016 r. Dyrekcja Generalna ds. Zasobów Ludzkich i Bezpieczeństwa Komisji Europejskiej poinformowała powoda o rozwiązaniu jego stosunku pracy [Or. 7] z Komisją Europejską z powodu utraty przez pozwanego zaufania do powoda, w związku z czym powód nie został nawet wysłuchany przed podjęciem decyzji przez wspomniany urząd. Od tej decyzji powód wniósł, po pierwsze, sprzeciw, który został oddalony, a po drugie, skargę do Trybunału. Pozwany, wygłaszając wobec powoda obraźliwe oświadczenia dotyczące utraty zaufania do niego i nieprawidłowości w wykonywaniu obowiązków, bez żadnych podstaw i bez umożliwienia mu obrony, naruszył godność powoda i godził w jego osobowość oraz, co było nieuniknioną konsekwencją, doprowadził do rozwiązania jego stosunku pracy z Komisją Europejską. Wspomniane niewłaściwe zachowanie pozwanego wyrządziło powodowi ogromną szkodę majątkową - utratę wynagrodzeń ze strony Komisji Europejskiej za okres od 1 listopada 2016 r. do 31 października 2019 r. na kwotę wynoszącą 452 299,32 EUR -, lecz także krzywdę, ponieważ wysunięte przeciwko niemu zarzuty zaszkodziły jego reputacji, przyszłemu życiu i pozycji w kręgach Unii Europejskiej i jej organów. Z powyższych względów powód wniosł o zasądzenie od pozwanego w drodze orzeczenia o natychmiastowej wykonalności: a) odszkodowania za wyrządzone mu szkody majątkowe określone w pozwie, w wysokości 452 299,32 EUR wraz z odsetkami ustawowymi od dnia doręczenia; b) zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną niewłaściwym i bezprawnym zachowaniem, w wysokości 600 000 EUR; c) wycofania obraźliwych i niezgodnych z prawdą oświadczeń oraz pokrycia kosztów postępowania.

Pozew, jak opisano powyżej w części dotyczącej jego przedmiotu, został wniesiony przeciwko komisarzowi, który mimo iż jest obywatelem greckim, zgodnie z wyżej wymienionymi postanowieniami art. 343 TFUE oraz art. 11, 17 i 19 Protokołu nie podlega jurysdykcji. W tym względzie, w oświadczeniu Dyrekcji Generalnej ds. Zasobów Ludzkich i Bezpieczeństwa Komisji Europejskiej z dnia 22 grudnia 2017 r. stwierdzono, że „ID [Or. 8], komisarz ds. migracji, spraw wewnętrznych i obywatelstwa, korzysta jako członek Komisji z immunitetu w odniesieniu do dokonanych przez niego czynności służbowych, obejmującego również słowa wypowiedziane lub napisane, zgodnie z art. 11 i 19 Protokołu nr 7 w sprawie immunitetów Unii Europejskiej. Immunitet może zostać uchylony przez kolegium komisarzy na wniosek sądu krajowego, pod warunkiem że takie uchylenie nie jest sprzeczne z interesami Unii”.

W rozpatrywanej sprawie przeciwko pozwanemu komisarzowi nie toczy się żadne postępowanie karne, na podstawie którego właściwy krajowy organ sądowy złożyłby wniosek o uchylenie immunitetu, tylko powództwo cywilne, którego przedmiotem – jak wspomniano powyżej – jest naprawienie szkód majątkowych i zadośćuczynienie za krzywdę.

W oparciu o względy prawne przedstawione w pierwszej części niniejszego orzeczenia tutejszy sąd uważa, że chodzi o kwestię wykładni niezupełnie wyraźnych postanowień art. 343 TFUE w związku z art. 11, 17 i 19 Protokołu, w odniesieniu do której (to wykładni) Trybunał ma wyłączną właściwość zgodnie z art. 267 TFUE. W tym celu tutejszy sąd uważa, że konieczne jest zawieszenie postępowania [...] i przedłożenie Trybunałowi następujących pytań dotyczących wykładni:

[...] *[treść pytań prejudycjalnych zawarta w sentencji]*

[Or. 9] Z POWYŻSZYCH WZGLĘDÓW

Postępowanie zostaje zawieszono.

Na podstawie art. 267 TFUE tutejszy sąd zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o dokonanie wykładni w przedmiocie następujących pytań prejudycjalnych:

- 1) Czy pojęcia „immunitet jurysdykcyjny” i „immunitet”, o których mowa w art. 11 Protokołu, zgodnie z ich brzmieniem i realizowanym przez nie celem, pokrywają się?
- 2) Czy „immunitet jurysdykcyjny”/„immunitet”, o którym mowa w art. 11, obejmuje oprócz postępowań karnych również postępowania cywilne wszczęte przeciwko członkom Komisji przez poszkodowane osoby trzecie?
- 3) Czy „immunitet jurysdykcyjny”/„immunitet” komisarza może zostać uchylony również w ramach postępowania cywilnego przeciwko niemu, takiego jak postępowanie wszczęte w niniejszej sprawie? Jeśli tak, to kto powinien wszcząć postępowanie w przedmiocie uchylecia immunitetu?
- 4) Czy sądy Unii Europejskiej są właściwe do orzekania w przedmiocie powództwa z tytułu odpowiedzialności pozaumownej przeciwko komisarzowi, takiego jak powództwo wytoczone w niniejszej sprawie?

Niniejsze postanowienie zostało wydane w Atenach w dniu 18 czerwca 2019 r.

[...]